

Deset klíčových událostí

asi 3500 před n. l. doloženo nejstarší písmo — v Mezopotámii (v městě Uruku); jde o písmo klínové

→ Protože tím dochází ke vstupu civilizace do zprostředkované, symbolické kultury grafických znaků.

14.—12. století před n. l. lineární písmo B (mykénská civilizace); skládá se z 87 znaků pro slabiky; předcházelo řecké abecedě; s pádem mykénské civilizace vymizelo; hlavní část písma rozluštil roku 1952 Michael Ventris, později (1952—1955) ve spolupráci s Johnem Chadwickem; písmo se užívalo pouze pro inventarizaci majetku; předchůdce řecké abecedy

→ Protože dochází k podstatnému zjednodušení písma, což umožňuje jeho daleko větší operativnost, uživatelskou jednoduchost.

105 první zmínka o papíru (Čína); vyráběl se z rostlinných vláken (zejména z moruší), a to jejich rozmělněním, máčením a opětným spojením; tato drť se nechala okapat, vysušit a nakonec se slisovala; až do 8. století na něj měl výrobní monopol stát; jeho výroba se držela v tajnosti; papír postupně nahrazovalo hedvábí, zejména kvůli tomu, že bylo levnější; roku 751 objevili papír Arabové v Buchaře; přes islámský svět se dostal ve 12. století do Evropy (přes Španělsko do Itálie, posléze do Francie a Německa)

→ Protože se tím daleko více zpřístupňuje, finančně i technologicky, materiál, na který lze psát.

od 3. století nástup kodexu; do tohoto období čtení knihy rovná se čtení svitku (*volumen*), zpočátku byly jeho listy z papýru, po krátké době nahrazeny pergamenem, který se ukázal jako daleko odolnější (hlavně vůči hmyzu a vlhkosti); v dalším vývoji (až do našich dob) byl papýrový svitek nahrazen kodexem (původní význam latinského *caudex* je špalík); kodex se stal snazší pro fyzickou manipulaci, a umožnil tak v daleko větší míře individuální čtení; od 4. století se kodex stal dominantní podobou knihy

→ Protože umožňuje jednodušší zacházení s knihou, větší čtenářské pohodlí.

- 1452—1455** Johannes Gutenberg, mohučský brusič drahokamů, posléze tiskař, tiskne Bibli (*Biblia vulgata latina*); přesné datum není známo (zřejmě 1454), neboť poznámka na poslední straně Bible údaj neobsahuje; je nazvána B 42 (podle počtu řádků na stránce), obsahuje 1 282 stran (ve dvou svazcích), chybí titulní list, obsah a stránkování; její vytištění trvalo dva roky; každá stránka byla ručně iluminována; byla tištěna na pergamentu i na papíře; cena odpovídala asi 40 středně velkým měšťanským domům; Gutenberg kromě tiskařského lisu vynalezl i novou čerň na olejovém základě, která daleko lépe přilnula ke kovovým písmenům než vodové inkousty; první tiskárny vznikají v Německu (Mohuč, Bamberk, Kolín nad Rýnem, Norimberk ad.)
- Protože umožňuje radikální rozšíření knihy a všech psaných materiálů.

- přelom 18. a 19. století** čtení úzkého souboru knih je nahrazeno extenzivní formou čtení mnoha knih, a to kvůli informaci i zábavě; lidé jednak začínají číst více, jednak je větší počet těch, kdo čtou; čtení na sebe bere emancipační roli a stává se mocnou společenskou silou (přestává být sociálním privilegiem); tištěné slovo = nositel měšťanské (buržoazní) kultury; oddělení vzdělanecké elity od šlechty a církve, vytvoření vlastní (čtenářské) kultury; liberalizace nesená daleko větším důrazem na individualizaci čtenářského vkusu a čtenářského chování
- Protože čtení přestává být kulturním bonusem menšiny a začíná být pozvolna závaznou sociální normou.

- 1926** první přenos televizního obrazu (vynález Johna Logieho Baira); šlo o televizi mechanickou (provozně velmi nespolehlivou); v roce 1934 byla představena televize elektronická (daleko spolehlivější), která dominovala následujícímu vývoji až po časy digitální
- Protože se tímto začíná zásadně měnit mediální pole; k filmu a rozhlasu přibývá další důležitý nosič informací, který se stává velmi podstatným činitelem této proměny.

1935 „paperbacková revoluce“; první paperbacky (v nakladatelství Penguin Books) stály pouze pět procent ceny vázané knihy; prodávaly se ve Velké Británii na uličních stáncích; obrovský prodejní úspěch — také díky tomu, že nakladatel (Allen Lane) se svou produkcí obracel na vzdělanější publikum, kterému dokázal za nízkou cenu zpřístupnit kvalitní tituly beletrie, aniž tak zcela rezignoval například na detektivky; v prvních pěti letech vyšlo kolem tisíce titulů v celkovém nákladu 20 milionů výtisků; z mnoha lidí, kteří si dříve mohli knihy jen půjčovat, se stali jejich vlastníci
→ Protože umožňuje zásadní snížení ceny knihy, a tím i její větší dostupnost.

50. léta 20. století podle UNESCO začíná poprvé v celosvětovém měřítku převažovat počet gramotných (v populaci 15+) nad počtem negramotných, jakkoli stále panují značné rozdíly, a to geografické — mezi severem a jihem — i socio-demografické — mezi muži a ženami, mladšími a staršími, bohatými a chudými, městem a venkovem; velké rozdíly jsou však i v rámci jednotlivých kontinentů — například Argentina má v roce 1950 celkem 88 % gramotných, Brazílie 49 %, Bolívie 32 %
→ Protože čtení začíná být většinou aktivitou v rámci celého světa.

1975 (září) první přenosný počítač (IBM 5100) pro širší veřejnost; pro komerční účely se začal vyrábět v roce 1973 (v centru IBM v Palo Alto), stál — podle vybavení — od 8 975 do 19 975 dolarů; vážil 24 kilogramů, kapacita jeho pevného disku byla 32—64 kilobitů
→ Protože přichází další silný činitel, který se podílí na proměně mediálního pole, element zpočátku působící hlavně v oblasti čtenářské kultury, postupně však zachvacující celé mediální pole.